

AVIZ
privind proiectul de lege pentru modificarea art. 70 din Constituția Republicii Moldova
(nr. 319 din 02.11.2021)

Informații despre proiectul de lege

Proiectul de lege pentru modificarea art. 70 din Constituția Republicii Moldova¹ (Proiect) a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă din partea unui grup de deputați în Parlament în condițiile art. 73 și art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, precum și în condițiile art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Prin proiect se propune, la art. 70 alin. (3) din Constituție, în final, completarea cu următoarea propoziție: „Încuviințarea Parlamentului pentru reținerea, arestarea, percheziționarea sau trimiterea în judecată nu este necesară în cazul infracțiunilor de corupere activă sau pasivă, trafic de influență, exces sau abuz de putere, îmbogățire ilicită și spălare a banilor.”

În prezent, art. 70 alin. (3) din Constituție cuprinde următorul text: „Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa.”

Proiectul este însoțit de o notă informativă, care, în general, corespunde exigențelor art. 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Autorii își justifică proiectul prin necesitatea fortificării încrederii societății în reprezentanții autorităților publice, în contextul unei creșteri a nivelului de corupție și promovarea politicilor de toleranță zero a corupției în calitate de obiectiv de importanță națională. Potrivit autorilor, suspiciunile existente privind utilizarea imunității parlamentare în alte scopuri decât cele care derivă din spiritul Constituției, fiind, de altfel, obiectiv justificate de nivelul corupției la care s-a ajuns, îndreptățesc societatea de a institui mecanisme constituționale eficiente în vederea înlăturării acestor suspiciuni. Se reține că imunitatea parlamentară vine să asigure inviolabilitatea deputaților și să instituie un mecanism adecvat de protecție în care Parlamentul – ca instituție – și, în mod special, opoziția parlamentară, să nu fie supusă presiunii necorespunzătoare sau hărțuirii din partea oponenților politici (guvernării). Totuși, se insistă asupra necesității ca regulile, care instituie inviolabilitatea parlamentară, să fie justificate și să asigure un echilibru între necesitatea combaterii infracțiunilor, pe de o parte, și protecția opoziției, pe de altă parte. În concluzie, autorii susțin că scopul proiectului rezidă nu în diminuarea protecției opoziției, ci în impulsivarea luptei cu corupția și spălarea banilor.

În corespundere cu art. 141 alin. (2) din Constituție, proiectul este însoțit de Avizul Curții Constituționale, nr. 2 din 26.10.2021, prin care s-a reținut:

- inițiativa de revizuire a Constituției, provenind de la un grup de deputați de 63 de deputați, este prezentată de subiectul autorizat și, în acest sens, este conformă prevederilor art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție;

---

¹ Parlamentul Republicii Moldova Proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, nr. 319 din 02.11.2021, <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5710/language/RO/Default.aspx>

- proiectul corespunde limitelor temporale și materiale de revizuire a Constituției, așa cum acestea sunt stabilite de art. 63 alin. (3) și 142 din Constituție, și poate fi înaintat spre examinare Parlamentului;
- în condițiile art. 143 alin. (1) din Constituție, proiectul poate fi adoptat după cel puțin șase luni de la data prezentării inițiativei corespunzătoare.

Considerații privind oportunitatea proiectului

În corespundere cu art. 30 alin. 2 din Convenția Națiunilor împotriva corupției, fiecare stat parte ia măsurile necesare pentru a stabili sau menține, conform sistemului său juridic și principiilor sale constituționale, un echilibru adecvat între orice imunitate sau orice privilegiu de jurisdicție acordat agenților săi publici în exercițiul funcțiilor lor și posibilitatea, dacă este necesar, de a cerceta, urmări și judeca efectiv infracțiunile prevăzute de Convenție.

Convenția cuprinde prevederi privind incriminarea, investigarea și reprimarea următoarelor infracțiuni:

- corupția agenților publici naționale (art. 15);
- corupția agenților publici străini și a funcționarilor organizațiilor publice internaționale (art. 16);
- sustragerea, deturnarea sau altă folosire ilicită de bunuri de către un agent public (art. 17);
- traficul de influență (art. 18);
- abuzul de funcții (art. 19);
- îmbogățirea ilicită (art. 20);
- corupția în sectorul privat (art. 21);
- sustragerea de bunuri în sectorul privat (art. 22);
- spălarea produsului infracțiunii (art. 23);
- tănuirea (art. 24);
- obstrucționarea bunei funcționări a justiției (art. 25).

În același spirit sunt și standardele regionale. Astfel, potrivit Rezoluției (97) 24 a Comitetului Miniștrilor a Consiliului Europei având ca obiect cele douăzeci de principii directorii pentru lupta împotriva corupției, trebuie să se vegheze la limitarea oricărei imunități în privința anchetelor, urmăririlor și sancțiunilor privind infracțiunile de corupție, a ceea ce este necesar într-o societate democratică.

Astfel, în general, proiectul este oportun din perspectiva standardelor internaționale (universale și regionale).

De altfel, proiectul este important, mai cu seamă, din perspectiva onorării uneia din restanțele Republicii Moldova față de Grupul de state contra corupției (GRECO). Una din recomandările formulate în runda a IV-a de evaluare, care a rămas neimplementată, tocmai ține de domeniul de reglementare a proiectului – Republica Moldova urmează să ia măsuri hotărâte pentru a garanta că procedurile de ridicare a imunității parlamentare nu împiedică anchetele penale vizând membrii Parlamentului suspectați de infracțiuni de corupție.²

Considerații privind eventualul impact al proiectului

Eventualul impact al proiectului ar putea fi sub nivelul așteptat, pornind de la două considerente.

---

² Rapoartele GRECO privind Republica Moldova în runda a IV-a de evaluare pot fi accesate la link-ul: <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/round-4>

În primul rând, este de remarcat că problema nu a stat în imposibilitatea sau dificultatea de a ridica imunitatea unui deputat – or, toate cererile făcute în acest sens de Procurorul General, cel puțin în fața actualei legislaturi a Parlamentului, sunt satisfăcute. De altfel, în cazul mai multor infracțiuni de corupție, care, în buna lor parte, sunt infracțiuni flagrante, nu este necesară încuviințarea Parlamentului pentru reținerea, arestarea și percheziționarea deputatului. Problema rezidă în faptul că instrumentul se aplică, mai degrabă, în raport cu opoziția, servind mijloc de presiune și intimidare în activitatea politică. Fără o autoritate judecătorească (procuratură și instanțe judecătorești), cu adevărat, independentă, credibilitatea dosarelor de rezonanță, cele pornite în privința deputaților înscriindu-se în această categorie, nu va spori.

În al doilea rând, este de reținut că GRECO insistă nu asupra excluderii regimului de imunități acordat deputaților, ci asupra necesității dezvoltării unor linii directorii și criterii, clare și obiective, care ar ghida procedurile parlamentare și deciziile privind ridicarea imunității. Acestea ar trebui să precizeze că parlamentarii nu trebuie să examineze fondul cauzei și că imunitatea trebuie interpretată și aplicată restrictiv. De altfel, acest lucru este esențial în cazul unei decizii privind încuviințarea trimiterii în judecată. Trimiterea în judecată este mai mult decât o măsură de constrângere. Prin această decizie, de fapt, se decide perspectiva nemijlocită a dosarului, finalizându-se urmărirea penală pe caz. Astfel, chiar și în ipoteza adoptării proiectului, cadrul normativ național va trebui de completat cu prevederi directorii și criterii, de care ar trebui să se ghideze membrii Parlamentului în ridicarea imunității unui deputat vizat în restul cazurilor – altele decât cele de corupere activă sau pasivă, trafic de influență, exces sau abuz de putere, îmbogățire ilicită și spălare a banilor.